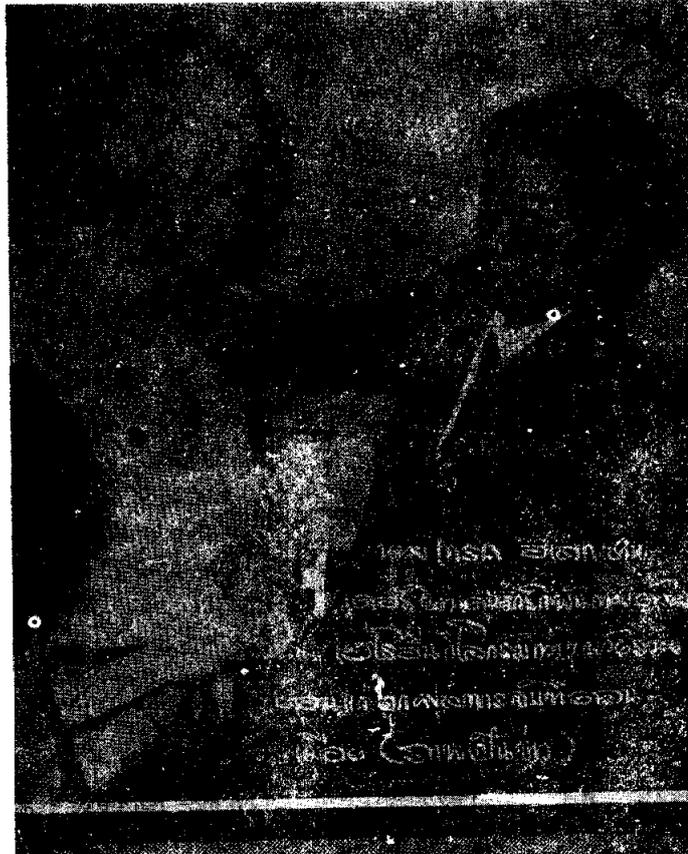

1

ปัญหาสังคม (social problems)

ความนำ

ปัญหาสังคม เป็นความทุกข์ ความเดือดร้อน สิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา จะพบได้ในสังคมทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นสังคมชนบท สังคมเมือง สังคมเกษตรกรรม สังคมอุตสาหกรรมและสังคมที่ไม่มีภาษาเขียน ปัญหาสังคมในสังคมหนึ่งสังคมใด หรือในระยะเวลาหนึ่งอาจจัดว่าเป็นปัญหาสังคม แต่สำหรับอีกสังคมหนึ่งไม่ถือว่าเป็นปัญหาสังคมเช่นแต่เดิม ปัญหาความยากจน ไม่ถือว่าเป็นปัญหาสังคม แต่ถือว่าเป็นการลงโทษของพระเจ้า ที่บุคคลผู้นั้นประสบความยากจน เคยทำไม่ดีมาก่อน

สังคมวิทยา ศึกษาสังคม ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นปกติในสังคมและสิ่งที่เป็นปัญหาโดยสังคมวิทยา จะศึกษาถึง

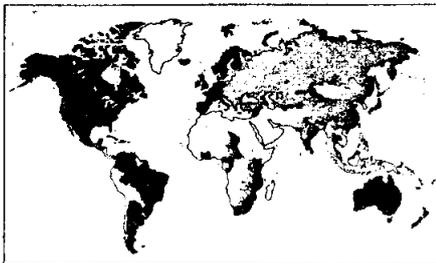
1. สิ่งที่เกิดขึ้นปกติในสังคม (normality) นักสังคมวิทยาจะศึกษาถึง การจัดระเบียบสังคมขององค์การหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ระเบียบโครงสร้างสังคม การทำงานของสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันทางการเมือง

2. สิ่งที่เป็นปัญหา(abnormality)นักสังคมวิทยาจะศึกษาถึงปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ

ในสังคมชนบท คนในสังคมจะทราบถึง ปัญหาสังคมจากการพูดคุยกัน ร้านกาแฟ ตลาด วงเหล้า ฯลฯ

ในสังคมเมือง ปัญหาสังคมจะได้รับการบอกเล่าจากสื่อมวลชน

สถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน

□ ประเทศที่ยังไม่มีรายงานสถานการณ์โรคเอดส์
■ ประเทศที่มีผู้ป่วยโรคเอดส์ 10 รายหรือน้อยกว่านั้น
■ ประเทศที่มีผู้ป่วยโรคเอดส์มากกว่า 10 ราย

นับตั้งแต่โรคเอดส์ได้อุบัติขึ้น ก็ต้องเผชิญหลายพันหมื่นคน ถูกคร่าชีวิตโดยที่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ไม่สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ไว้ได้ ความหวังแรกของโลกคือทุกชนิดจะหาย ยามีประเทศใดที่เอดส์ระบาดไปไม่ถึง

องค์การอนามัยโลก (WHO) ประมาณว่า ขณะนี้มีประชากรกว่า 10 ล้านคนได้รับเชื้อเอดส์เข้าไปแล้ว ในแอฟริกาที่มีผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์ 35,939 ราย ในยุโรปมี 4,647 ราย ในแอฟริกา 3,523 ราย ในเอเชียได้รับรายงานว่ามีเพียง 103 ราย

แต่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประมาณว่า เฉพาะในแอฟริกาจะมีผู้ได้รับเชื้อโรครายนี้กว่า 10,000 ราย และสิ่งที่น่าห่วงก็คือ บรรดาเชื้อสัณฐานต่าง ๆ ที่เดินทางมาหาความสำราญยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นอันตรายต่อผู้ในการแพร่โรคเอดส์ มีองค์การอนามัยโลกมีโครงการที่จะใช้งบประมาณ 37 ล้านดอลลาร์ในการต่อต้าน การทดลอง การป้องกัน รวมทั้งการให้ความรู้แก่โรคเอดส์แก่ประเทศต่าง ๆ ด้วย โครงการนี้ได้ทำไปแล้วในประเทศออสเตรเลีย บราซิล อังกฤษและสวีเดน (Feature Magazine 3)

เดือนมลพิษชาวกรุงฤดูหนาวมาก 20 เท่า

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเดือนมลพิษทางอากาศเมืองหลวงช่วงฤดูหนาว ควรหลีกเลี่ยงทำให้เกิดควันหรือฝุ่นในเวลาค่ำคืนเพราะลมสงบ การตรวจวัดในวันลอยกระทงที่ผ่านมามีฝุ่นเพิ่มกว่าปกติถึง 20 เท่าทีเดียว

เนื่องจากในช่วงนี้ย่างเข้าฤดูหนาวสภาพมลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากฤดูฝน โดยผลจากการตรวจวัดมลพิษอย่างสม่ำเสมอของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ซึ่งตรวจมาตั้งแต่ปี 2526 ในปัจจุบันพบว่าปริมาณฝุ่นละอองจะมีค่าสูงในฤดูหนาวของทุกปี เนื่องจากพื้นดินแห้งและมีลมแรงเป็นครั้งคราว นอกจากฝุ่นละอองแล้วปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ซึ่งเกิดจากไอเสียรถยนต์ไม่แตกต่างจากฤดูอื่น ๆ มากนัก จึงคาดว่าปัญหามลพิษทางอากาศที่สำคัญคงจะเป็นฝุ่นละออง

การเกิดฝุ่นละอองนั้นมีสาเหตุจากฝุ่นที่เกิดจากพื้นดิน ถนน และฝุ่นควันที่เกิดจากไอเสียรถยนต์ ถ้าไม่มีลมพัดฝุ่นเหล่านี้จะสะสมและทำให้เห็นเป็นหมอกควันปกคลุมเมือง ตัวอย่างเช่นในคืนวันลอยกระทง (15 พ.ย. 2529) ที่ผ่านมา ลมได้สงบนิ่งประมาณ 8 ชั่วโมง ตั้งแต่ 18.00 น. จนถึง 02.00 น. ของวันใหม่ พบว่าปริมาณฝุ่นในอากาศสูงขึ้นถึง 20 เท่า ในช่วงเวลาดังกล่าวเห็นเป็นหมอกควันไปทั่ว

ในฤดูหนาวจะมีช่วงเวลาที่ลมสงบ หรือหยุดพักโดยเฉพาะเวลากลางคืนบ่อยครั้ง ทำให้เกิดการสะสมมลพิษประเภทฝุ่นละออง โดยจะพบปริมาณฝุ่นสูงสุดประจำวันตั้งแต่ประมาณ 20.00 น. เป็นต้นไป ส่วนในเวลากลางวันซึ่งน่าจะมีฝุ่นมากนั้น ลมมักจะพัดแรงและพัดพาฝุ่นละอองออกไปจากตัวเมืองโดยเร็ว จึงไม่เกิดการสะสม ดังนั้นจึงควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่จะทำให้เกิดฝุ่นหรือควันในเวลากลางคืน เช่นการเผาหญ้า เผาขยะ โดยเฉพาะในบริเวณที่เป็นที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร

เดลินิวส์

7 ธ.ค. 2529

ปัญหาสังคม¹ หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ ความทุกข์ ความเดือดร้อน ที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ซึ่งกระทบกระเทือนต่อความต้องการขั้นมูลฐาน (ปัจจัย 4 และระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม) ของมนุษย์ในสังคม ทำให้คนในสังคมนั้น ไม่อาจทนอยู่ในสภาพการณ์ต่าง ๆ นั้นได้ เช่น สังคมที่มีแต่การลักขโมย จี้ชิงทรัพย์ อากาศเป็นพิษ หรือข่มขืนแล้วฆ่า ต้องมีการร่วมมือกันป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไปหรือบรรเทาเบาบางลง

ปัญหาสังคม

สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา แนวใหม่สนใจศึกษาสิ่งที่เป็นปัญหาความทุกข์ ความเดือดร้อน ความคับข้องใจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

ปัญหา หมายถึง ความทุกข์ ความเดือดร้อน ความคับข้องใจ การขาดแคลนปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต

สังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการติดต่อกันอยู่ เสมอ เช่น สังคมของนักศึกษา ครอบครัว พี่น้อง
สังคมระดับกลาง เช่น สังคมชนกลุ่มน้อย
สังคมชาวเขา สังคมชนบท สังคมเมือง
สังคมระดับมหภาค เช่น สังคมไทย
สังคมอเมริกัน สังคมอาฟริกาใต้
สังคมอังกฤษ เป็นต้น

ปัญหาสังคม² คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ เนื่องจากว่า สังคม ไม่สามารถจะควบคุมบุคคล ให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นได้ ปัญหาสังคม เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นมูลฐานของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ถ้าสังคมไม่สามารถ จัดบริการให้ได้ปัญหาสังคม ก็จะเกิดขึ้น

ปัญหาสังคม³ หมายถึง สิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ที่กระทบกระเทือนคนส่วนใหญ่ ในสังคม ซึ่งคนในสังคมนั้นมีความรู้สึกว่าจะต้องร่วมมือกันแก้ไข

ศาสตราจารย์ ดร.ประสาท หลักศิลา ได้อธิบายถึง ปัญหาสังคมไว้ดังนี้

ปัญหาสังคม⁴ หมายถึง สถานการณ์ ที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว เป็นอันตรายต่อคุณธรรมทางสังคม ต้องการทางแก้ไขสถานการณ์ นั้นให้ดีขึ้นด้วยการร่วมมือกันทางสังคม

2. สาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

1. **การเปลี่ยนแปลงทางสังคม** โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านโครงสร้างและการทำงานของสังคม ซึ่งจะกระทบกระเทือนภาวะการดำเนินชีวิตตลอดจนการปรับตัวของคนในสังคมนั้นและสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนแปลงสังคมทางด้านชนชั้น แต่เดิมการจะเลื่อนฐานะเป็นคนชั้นสูงได้ก็โดยสายเลือดเท่านั้น และคนชั้นสูงจะให้ความคุ้มครองแก่ชนชั้นต่ำชนชั้นผู้น้อย ในปัจจุบันทุกคนมีโอกาสเป็นชนชั้นสูงเป็นชนชั้นผู้นำได้โดยอาศัยการศึกษา ความอดุสาหะ การพยายามในการประกอบอาชีพ การงานและความขยันขันแข็งอดทน ความผูกพันกันไม่ค่อยมีชนชั้นต่ำผูกพันอยู่กับชนชั้นสูงด้วยค่าจ้างที่ได้รับ และชนชั้นสูงก็ไม่ต้องให้ความคุ้มครองแก่ชนชั้นต่ำซึ่งทำไม่ได้ก็ออกไปหรือยึดเงินเดือนหรือสิ่งอื่นสุดแล้วแต่จะตกลงกัน ต่างคนต่างอยู่กันอย่างตัวใครตัวมันอิสระ ไม่ผูกพันกันเท่าที่ควร ไม่มีทั้งผู้คุ้มครองและผู้ที่จะรักภักดี

การฝึกอาชีพและงานอาชีพก็เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันหนึ่งที่เกิดปัญหาสังคม แต่เดิมลูกจะฝึกงานกับพ่อหรือแม่ ส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านทำงานบ้าน แต่ในปัจจุบันค่าครองชีพสูงพ่อบ้านหาคนเดียวคงไม่พอต้องช่วยกันรับผิดชอบมากขึ้น ผลก็คือทำให้ลูกขาดความอบอุ่นก่อให้เกิดปัญหาเยาวชนเสพติด ปัญหาอาชญากรรมตามมา

2. **สิ่งแวดล้อมทางสังคมบางประการ** เป็นต้นว่า ภาวะทางเศรษฐกิจ ครอบครัวยุคใหม่ การศึกษา ศาสนา สื่อมวลชนต่าง ๆ ค่านิยมในสังคม อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก

3. **ความไม่เป็นระเบียบของสังคม** ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่คนในสังคมยึดมั่นถือปฏิบัติ เห็นว่าเหมาะสมแล้ว แต่มีบุคคลบางส่วนละเมิดไม่ยอมปฏิบัติตามหรือไม่ยอมปฏิบัติตามให้เข้ากับค่านิยมอันใหม่ที่คนส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติและเห็นว่าเหมาะสมแล้ว ทำให้กระทบกระเทือนโครงสร้างของสังคมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา สาเหตุก็เนื่องจากแต่เดิมการดำเนินชีวิตของคนเราจะเป็นแบบอุตสาหกรรมย่อย ๆ ในครอบครัว ในบางครั้งครอบครัวอาจจะทำการปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก หรือทำงานอาชีพอื่น เช่น เป็นช่างปูนก็มีหน้าที่ผสมปูน เทพื้น ฉาบและแต่งหน้าปลูกบ้าน ในปัจจุบันการทำงานจะแยกออกเป็นส่วนย่อย ๆ มีทั้งชาวนา คนปลูกผัก คนเลี้ยงสัตว์ คนเทพื้น ช่างฉาบ ช่างแต่งหน้า ช่างทำประตูหน้าต่าง ผลงาน

ต่าง ๆ จะแยกย่อยออกไป ทำให้ขาดความภาคภูมิใจตลอดจนเกิดการขัดแย้งกันทางด้านเศรษฐกิจ บางครั้งมีการตีราคาของถือเอาความสำคัญของวัตถุเป็นเกณฑ์ เกิดการขัดแย้งระหว่างนายจ้าง และลูกจ้างความสัมพันธ์ในสังคมเป็นแบบทำตามหน้าที่ บุคคลบางกลุ่มไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีศีลธรรม การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมบางอย่างขัดกัน ความเจริญทางด้าน วัฒนธรรมทางวัตถุไปเร็วกว่าความเจริญทางด้านจิตใจ ในโรงงานอุตสาหกรรมสถานที่สะอาด สบายก่อให้เกิดผลผลิตได้มาก แต่ก็ไม่สามารถระงับกรณีพิพาทระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างได้ หรือการที่เราสามารถผลิตรถยนต์ได้มากมายใช้ประโยชน์ได้ดีรูปร่างสวยงาม ทำให้การ คมนาคมสะดวกแต่ก็ไม่สามารถระงับหรือลดอุบัติเหตุที่เกิดจากรถยนต์ได้

สมาชิกทุกคนในสังคมจะอยู่กันอย่างสงบสุข มีระเบียบ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ก็จะต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐาน สถานภาพและบทบาทที่ได้มีกฎเกณฑ์ วางไว้แล้วในทุกสังคม ความสัมพันธ์ของคนในสังคมจะมีทั้งความร่วมมือ แข่งขัน เอาเปรียบ ประนีประนอมและขัดแย้งกัน

ในสมัยแรกเริ่มจนถึงปลายศตวรรษที่ 18 ก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม สังคมส่วนใหญ่ จะเป็นสังคมที่ใกล้เคียงกับสังคมอุดมคติ คือเป็นสังคมที่ไม่มีการขัดแย้งระหว่างบุคคลทุกคน และสังคม เพราะทุกคนต่างพอใจทำตามหน้าที่และสิทธิของตน ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม ชนชั้นต่ำมีหน้าที่รับใช้ชนชั้นปกครอง และในทำนองเดียวกันชนชั้นปกครองก็ให้ความคุ้มครอง แก่คนชั้นต่ำ ให้หลักประกันความมั่นคงกับชีวิต ให้ที่ดินทำมาหากิน แต่ละครอบครัวทำมาหากินและใช้ผลผลิตในครอบครัว ไม่ต้องพึ่งตลาด ไม่ต้องพึ่งส่วนรวม สังคมไทยก่อนสมัย ติดต่อกับต่างประเทศอย่างจริงจังจนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 มีลักษณะใกล้เคียงสังคมอุดมคติมากที่สุด

ในการศึกษาปัญหาสังคม ก่อนอื่นเราต้องพยายามที่จะเข้าใจถึงโครงสร้างของสังคม โครงสร้างของสังคมเปรียบเสมือนคานแส ที่ทำให้อาคารคงรูปอยู่ได้ ทำนองเดียวกับโครงสร้างของสังคม ที่จะสนับสนุนต้องการให้สมาชิกทุกคนในสังคมที่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานแห่งสังคมนั้น ได้รับความพอใจในสิทธิและหน้าที่ของตน มีหลักประกันความมั่นคงในชีวิต

พฤติกรรมฝืนสังคมและความไม่เป็นระเบียบในสังคม จะเกิดขึ้นควบคู่กันไปกับความเจริญรุ่งเรืองของสังคม พฤติกรรมบางอย่างก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคม อาจเกิดในระดับบุคคล และครอบครัว เช่น ปัญหาโรคจิตโรคประสาท ปัญหาครอบครัวปัญหาการหย่าร้าง ระดับ ชุมชน และระดับสังคมใหญ่ ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม

3. ลักษณะของโครงสร้างสังคมบางประการที่มีส่วนผลักดันให้เกิดปัญหาสังคม

1. การขัดกันเองของบรรทัดฐาน เป็นต้นว่า ในฐานะแห่งความเป็นพ่อต้องรักลูก ปกป้องคุ้มครอง มีความอยู่ดีกินดีตามควรแก่ฐานะ การลักขโมย จี้ชิงทรัพย์ เป็นสิ่งที่ละเมิด บรรทัดฐาน เมื่อฐานะทางเศรษฐกิจบีบบังคับ พ่อทนเห็นลูกอด ทนเห็นลูกหิวไม่ไหว ก็ไปทำการจี้ชิงทรัพย์เมื่อเจ้าทุกข์ร้องขอความช่วยเหลือเห็นไม่ทันการก็อาจจะต้องทำร้ายร่างกาย หรือปิดปากเจ้าทรัพย์นั้นเสีย

2. สังคมปัจจุบันเน้นการเลื่อนฐานะของตนเอง ปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ทำให้คนเราต้องต่อสู้แข่งขันกัน บางครั้งอาจล้มเหลวทำให้คนเรามีความกดดันมากขาดความมั่นใจ และความมั่นคงในชีวิตทำให้เป็นโรคจิต โรคประสาทได้ง่าย

3. จากสภาพการณ์ที่คนเราต้องต่อสู้แข่งขันกันในการดำเนินชีวิตอยู่ตลอดเวลา ทำให้คนเราสนใจศาสนาน้อยลง เนื่องจากมุ่งแต่จะทำมาหากินหาวัตถุมาบำรุงความสุขให้ได้มากที่สุด ทำให้ศีลธรรมประจำใจหย่อนลง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

4. สถานภาพและบทบาทในทางสังคมมักจะขัดกันเอง เป็นต้นว่า ผู้ที่เป็นข้าราชการ มีเกียรติ มีตำแหน่งสูง แต่มีสิ่งตอบแทนที่เป็นวัตถุน้อย ตรงข้ามกับพ่อค้า นักร้อง นักแสดง กลับได้ผลตอบแทนทางวัตถุมากกว่า เกียรติยศและอำนาจทำให้ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม บางครั้งพ่อค้าอาจทำอะไรเพื่อผลประโยชน์ในอาชีพของตน บางคนอาจมีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างวัตถุบำรุงความสุขกับอำนาจ ทำให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันตามมา

5. ความเสมอภาคกัน ความเป็นตัวของตัวเองอันเป็นคุณค่าใหม่ในสังคม ทำให้คนเราไม่พอใจในสถานภาพและบทบาทของตน ในสังคมสตรีมักนิยมทำงานนอกบ้านไม่ต้องการเป็นแม่บ้านแต่เพียงอย่างเดียว ต้องการอำนาจในความเสมอภาคในชีวิตครอบครัว ในขณะที่พ่อบ้านต้องการเป็นผู้นำ ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา การมีสิทธิออกเสียงและเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมบางอย่างทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างฝ่ายปกครองและประชาชน ประชาชนไม่พอใจในสถานภาพความเป็นอยู่ของตนเอง บางครั้งโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ทำให้เรียกร้องมากเกินไปจนเป็นผลเสียต่อส่วนรวม

4. ปัญหาสังคม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยีต่าง ๆ (Social and Technological Change) สังคมเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง จากเมืองเป็นนคร ทำให้มี

ปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นและเป็นผลกระทบกระเทือนต่อคนในสังคมนั้น ได้แก่

1. ปัญหาชุมชนแออัด การอพยพของคนชนบทสู่เมือง
2. ปัญหาจราจร
3. ปัญหาอุบัติเหตุ
4. ปัญหาการว่างงาน
5. ปัญหาวัยรุ่น ความสัมพันธ์ทางเพศและบุคลิกภาพ
6. ปัญหาผู้สูงอายุ
7. ปัญหามลพิษ
8. ปัญหาประชากร
9. ปัญหาสมองล่องหรือสมองไหล

2. **ความไม่เป็นระเบียบในสังคมและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ (Social Disorganization and Deviant Behaviro) ได้แก่**

1. ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
2. ปัญหาอาชญากรรม
3. ปัญหายาเสพติด
4. ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง
5. อัดตวินิบาตกรรม

6. **ความไม่เป็นระเบียบของสังคม** หมายถึง การที่ระบบสังคมทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์

หรือบกพร่องไป ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบขึ้นในสังคมนั้น เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาอาชญากรรม

ความไม่เป็นระเบียบของสังคม เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. สถาบันสังคมไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ทำให้สมาชิกในสังคมนั้น ไม่มีที่พึ่งขาดที่ยึดเหนี่ยว เช่น สถาบันครอบครัว บิดามารดา ไม่ทำหน้าที่ของตน ตั้งแต่สุราเมามายเป็นนิจสิน ทำให้เด็กวัยรุ่นต้องหันไปพึ่งยาเสพติด

2. ค่านิยมต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

7. **พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ** หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติ หรือพฤติกรรม ที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม อัดตวินิบาตกรรม

สาเหตุของการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปกติ

เมอร์ตัน (Robert Merton)⁵

นักสังคมวิทยาชาวอเมริกันได้สรุปสาเหตุไว้ในทฤษฎีของเขา ที่ชื่อ ทฤษฎีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Theory of Deviant Behavior) ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Theory of Deviant Behavior)

สาเหตุที่ทำให้คนเราเกิดความขัดแย้งกันในตัวบุคคลระหว่าง ความดีกับความชั่ว ความผิดกับความถูกต้อง การปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม การละเลย หรือการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน จะมีตัวแปร 2 ประการ

1. จุดมุ่งหมายในชีวิต (Cultural Goals)

2. วิธีการที่จะนำบุคคลไปสู่จุดมุ่งหมาย (Institutionalized Means)

ตัวแปรผัน 2 ประการนี้ จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จตามความคาดหวัง หรือล้มเหลวในจินตนาการต่าง ๆ

ในการดำเนินชีวิต บุคคลทุกคน มีการปรับตัวในรูปแบบต่าง ๆ ตามประเภทของการปรับตัว (Modes of adaptation) ดังนี้

1. ปฏิบัติตามโลก (conformity)

บุคคลประเภทนี้จะมองโลกในแง่ดี เป็นบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต มีแนวความคิดว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมเวลานี้ดีแล้ว อาชีพของผู้ปฏิบัติตามโลก ได้แก่ อาชีพสุจริตต่าง ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร บุคคลระดับบริหาร หรือผู้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนด้วยความเต็มใจ

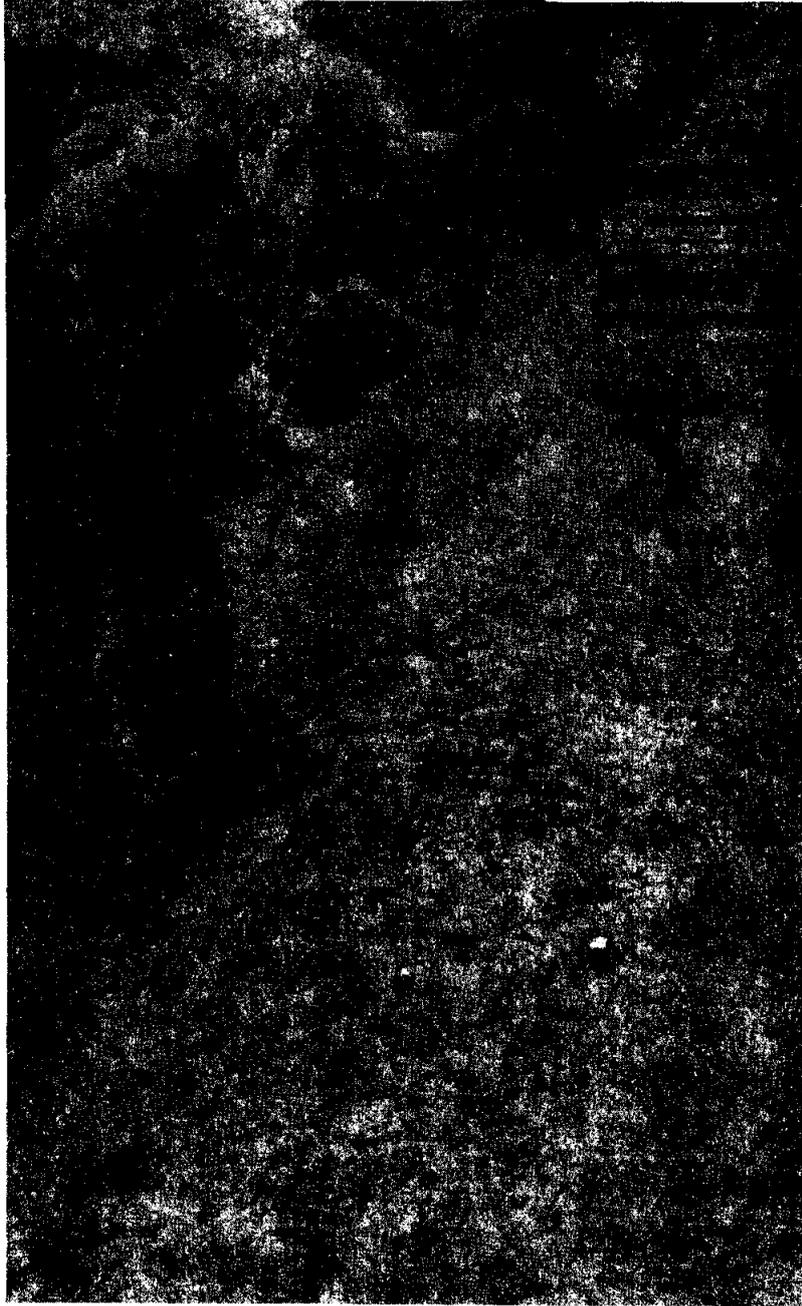
แบบการปรับตัว	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ
Modes of adaptation	goals	means
ปฏิบัติตาม	+	+

2. แหวกแนว (innovation) ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

บุคคลประเภทนี้ต้องการความสำเร็จ ความสมหวังในชีวิต แต่ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม จะใช้วิธีการต่าง ๆ นอกกรอบเพื่อความสำเร็จของตนเอง เช่น ค้ายาเสพติด อนุกรรยา รับสินบน ปลอมแปลงสินค้า

แบบการปรับตัว	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ
Modes of adaptation	goals	means
แหวกแนว	+	-

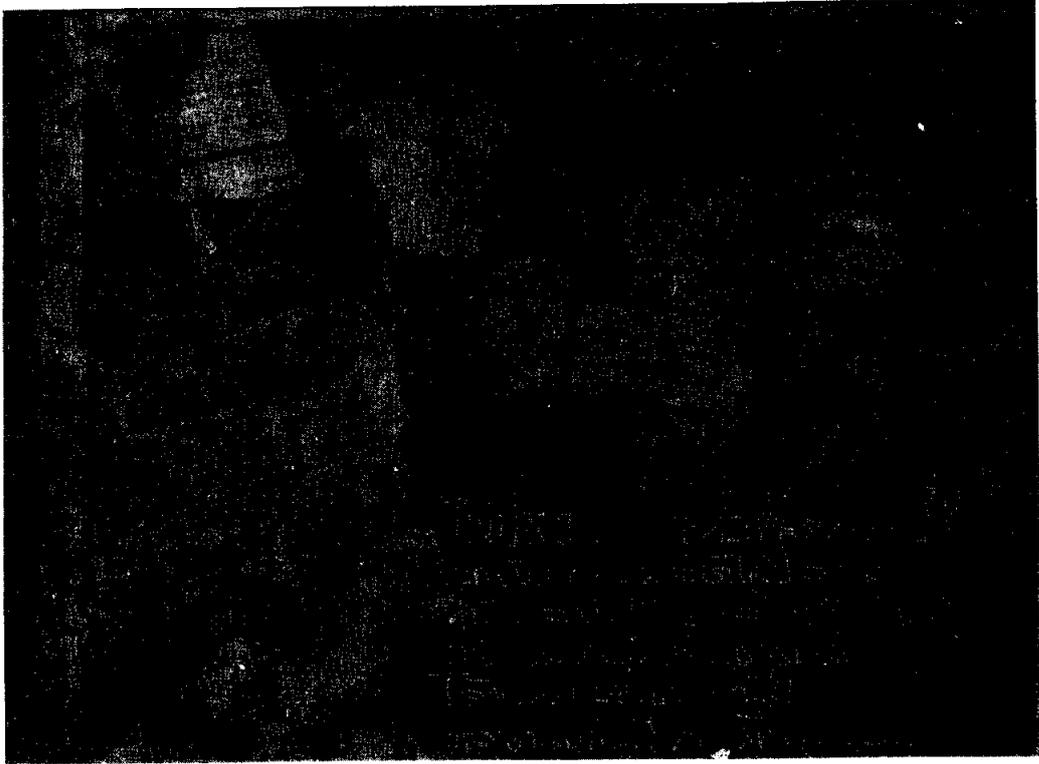
ตัวอย่าง พดติกรรม "แหวกแนว"
BANGKOK POST TUESDAY MAY 17, 1983

การปลอม นาฬิกา "คาเทียร์"

เตลินิวส์

ไทยรัฐ

จับศาสตราจารย์เก้ - สอน 6 มหาวิทยาลัย

ตำรวจสหรัฐ จับท่านศาสตราจารย์เก้รายหนึ่งขณะใช้ชื่อปลอมออกรับจ้างสอนตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสหรัฐ ถึง 6 แห่ง แต่หาไม่มี

พอล เอ. คราฟต์ตัน ถูกตำรวจจับได้ด้วยเหตุบังเอิญที่เขาไม่สามารถสำแดงบัตรประจำตัวสำหรับที่จอดรถในวิทยาลัยเพนซิลวาเนียอันโยงไปถึงการสอบสวนชื่อเสียงของเขาพบว่า รับจ้างเป็นอาจารย์สอนในวิทยาลัยแห่งนี้โดยใช้ชื่อปลอม และหาไม่มีตัวตน

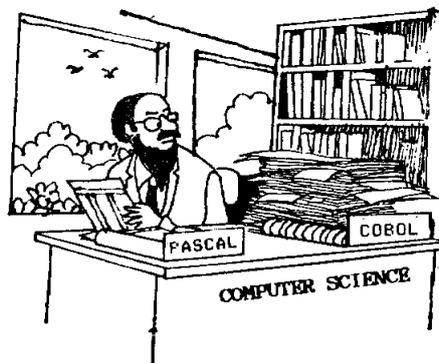
นายคราฟต์ตันอ้างว่า ตนเป็นศาสตราจารย์จอห์น บี. เฮกซ์ ซึ่งเป็นชื่อจริงของศาสตราจารย์นายหนึ่งที่สอนวิชาคอมพิวเตอร์ในออสเตรเลีย

ก่อนหน้านี้มีเสียงลูกศิษย์ปรารภอยู่เนื่องกันว่า ท่านศาสตราจารย์ใช้วิธีการสอนแปลกแหวกแนวที่ยังสอนยังไม่รู้เรื่อง ตรงข้ามกับตำราซึ่งศาสตราจารย์ผู้นั้นนำออกมาให้ศิษย์ใช้ปรากฏว่าเยี้ยมยอด ซึ่งเป็นตำราที่ลอกเขามาอีกทอดหนึ่ง

การสอบสวนโยงไปถึง นายคราฟต์ตันเคยรับจ้างสอนในฐานะศาสตราจารย์ปลอมวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมาถึง 6 แห่ง

ตำรวจได้พ่วงข้อหาปลอมแปลงเอกสารประจำตัวและหลอกลวงไปทุกกระทงที่การสอบโยงไปถึง

มติชน

3. เจ้าระเบียบพิธี (ritualism) ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

บุคคลประเภทนี้ ถือกฎเกณฑ์เป็นที่ตั้งอย่างเข้มงวด มีความซื่อสัตย์ สุจริต เกลียดการคอร์รัปชัน การบีบบังคับ ไม่ว่าจากเจ้านาย หรือลูกน้อง ไม่มีความคิดริเริ่ม การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นั้นบางครั้ง เป็นไปอย่างเธรตรง ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน

แบบการปรับตัว	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ
Modes of adaptation	goals	means
เจ้าระเบียบพิธี	-	+

4. หนีโลก (retreatism) การดำเนินชีวิตแบบนี้ ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

บุคคลประเภทนี้จะเบื่อชีวิต ขาดกำลังใจในการทำงาน เกิดจากความล้มเหลวในชีวิตที่ผ่านมา อาจจะเคยพบแต่สิ่งที่ย่ำ ๆ มาตลอด ทำดีแล้วไม่ดี เจ้านายไม่เคยเห็นใจ บางครั้งบุคคลประเภทนี้ อาจจะมีความรู้สึกว่า เพื่อน ๆ รุ่นเดียวกันก้าวหน้ากันไกล ๆ หมดแล้ว เป็นหัวหน้างาน แต่ตนเองยังอยู่กับที่ จึงหาทางออกด้วยการดื่มสุรา ดิตยาเสพติด เชื่อถือไสยศาสตร์ โชคลางของขลัง การพนันขั้นต่อ

แบบการปรับตัว	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ
Modes of adaptation	goals	means
หนีโลก	-	-

5. ทำลายโลก (rebellion) การดำเนินชีวิตแบบนี้ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

บุคคลประเภทนี้ไม่พอใจโครงสร้างสังคม เห็นว่ายุติธรรมที่ไม่ให้โอกาสทุกคนในการแสวงหาความก้าวหน้าให้กับชีวิต อยากจะเปลี่ยนโครงสร้างสังคมหรือปฏิรูปสังคมเสียใหม่ ให้โอกาสทุกคนเท่าเทียมกัน นิยมสังคมอุดมคติ ต้องการ ชักชวนหรือบังคับให้คนอื่นทำตามความคิดเห็นของตน บางครั้งมีการกระทำที่รุนแรง กระบกระเทือนต่อสังคมส่วนรวม เช่น ประห้วงด้วยการอดอาหาร โกงหนม เผาตนเอง เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนเองต้องการ

แบบการปรับตัว	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ
Modes of adaptation	goals	means
ทำลายโลก	±	±

บุคคลที่มักจะมีพฤติกรรมทำลายโลก ได้แก่ นิสิต นักศึกษา นักบวช ศิลปิน

สรุปรูปแบบของการปรับตัว

ประเภทของการปรับตัว	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ
Modes of adaptation	goals	means
1. ปฏิบัติตามโลก	+	+
2. แหกแนว	+	-
3. เจ้าระเบียบพิธี	-	+
4. หนีโลก	-	-
5. ทำลายโลก	±	±
+	ยอมรับ	
-	ไม่ยอมรับ	
±	ละทิ้งวิธีการและจุดมุ่งหมายที่เคยยึดถือปฏิบัติ	มาเป็นแนวใหม่ที่คิดว่าเหมาะสมกับตนเอง

2. การขัดกันเองของสถานภาพและบรรทัดฐานทางสังคม

(status conflict and norm conflict)

พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปกติ เกิดจากการขัดกันเองของ สถานภาพและบรรทัดฐานทางสังคม ได้แก่การปฏิบัติตามหน้าที่หรือตำแหน่งหนึ่งแต่ผิดหลักหรือไม่ยอมรับในหน้าที่อื่น ทำให้เกิดความยุ่งยากในการตัดสินใจ เช่น พ่อแม่ ต้องเลี้ยงดูลูก ให้ความอบอุ่น

การลักขโมย เป็นสิ่งที่ผิด ไม่ควรกระทำ

แม่ กกับการขโมยอาหารให้ลูก

พ่อ : ลูก : ต้ายาเสพติง

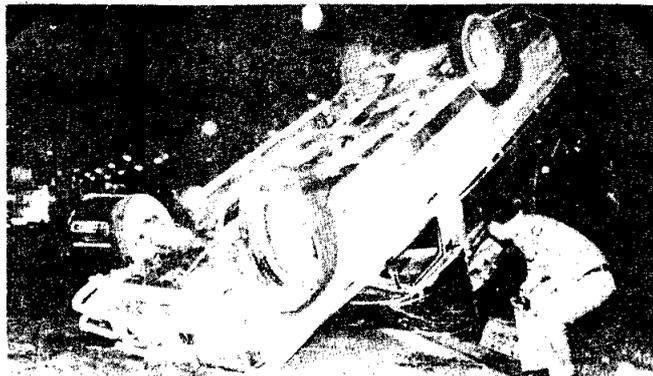
3. ทฤษฎีความล่าช้าทางวัฒนธรรม⁶ (The theory of cultural lag)

เจ้าของทฤษฎีคือ นักสังคมวิทยาชาวอเมริกันที่ชื่อ Ogburn มีแนวความคิดเห็นว่า ความวุ่นวายหรือปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็เนื่องมาจาก การที่วัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture) ไปเร็วกว่าจิตใจ (non - material culture)

เป็นต้นว่า ระเบียบปฏิบัติ ไปช้ากว่าความเจริญทางวัตถุ ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง นายจ้างกับลูกจ้าง ในโรงงานที่มีเครื่องจักรทันสมัย

รถยนต์กับอุบัติเหตุ มีรถยนต์ ถนนหนทางมากมายแต่ไม่สามารถลดหรือป้องกันอุบัติเหตุได้

material culture	
non - material culture	ความล้าหลัง ทางวัฒนธรรม

รถยนต์กับอุบัติเหตุ

ตายวันละ 4 บนถนนทางหลวง

ตำรวจทางหลวงวิงวอนอย่า ..

ผู้บังคับการตำรวจทางหลวงกล่าวว่า ตกเฉลี่ยแล้ว คนไทยต้องตายไปบนทางหลวงถึงวันละ 4 คน ไม่นับยอดทรัพย์สินเสียหายที่มีอีกมหาศาลและยากแก่การประเมินได้อย่างครบถ้วน คนที่ต้องตายไปวันละ 4 คน เพราะอุบัติเหตุบนทางหลวงนี้ คิดเฉพาะที่ตายบนทางหลวงที่ตำรวจทางหลวงรับผิดชอบทั่วประเทศความยาว 18,000 กม. เท่านั้น ความจริงแล้วยังมีคนตายบนทางหลวงอื่น ๆ นอกความรับผิดชอบของตำรวจทางหลวงอีกมาก

พล.ต.ต.ธงชัย แจ้งว่า สถิติ 11 เดือนปีนี้ ตั้งแต่มกราคมถึงพฤศจิกายน 29 คนไทยตายไปแล้วบนทางหลวงในเขตรับผิดชอบของตำรวจทางหลวงเกือบ 900 คน บาดเจ็บอีกราว 2,200 คน ทรัพย์สินเสียหายประเมินเมื่อแรกราว 50 ล้านบาท ตายมากที่สุดในเดือนเมษายน 99 คน สำหรับสถิติปี 2528 นั้น อุบัติเหตุมีทั้งหมด 1,345 ครั้ง ตายถึง 1,283 คน บาดเจ็บ 2,005 คน ที่แจ้งแล้วตายมากกว่านี้อีก และทรัพย์สินเสียหายรวมกันประมาณเกือบ 60 ล้านบาท เหตุแห่งอุบัติเหตุเกิดจากขับรถตามใจแบบไทยแท้ ไม่เคารพในกฎจราจรโดยเฉพาะใจร้อนจนกลายเป็นประมาท

เส้นทางที่ความตายเกิดมากที่สุดได้แก่ ถนนสายเอเชียและถนนมิตรภาพ สระบุรี - โคราช การจราจรหนาแน่นที่สุด ปัจจุบันกลายเป็นเส้นทางเล็กและแคบไปแล้ว รองลงมาได้แก่เส้นทางพหลโยธิน เพชรเกษม และสุขุมวิท วันที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดได้แก่ ระยะเวลาสัปดาห์ ศุกร์ เสาร์ และ อาทิตย์ ช่วงเวลาแห่งความตายที่มีมากที่สุดบนทางหลวงได้แก่ 19.00 - 20.00 น. รถที่ครองแชมป์ส่งความตายและความเสียหายสูงสุดบนทางหลวง ตำรวจทางหลวงจัดไว้หมวดเดียวกัน ได้แก่ รถ 10 ล้อ และ 6 ล้อ ถือเป็นรถบรรทุกขนาดใหญ่เกิดเหตุในปี 28 ถึง 782 คัน ที่สองได้แก่รถจักรยานยนต์ 508 คัน รถบรรทุกเล็กตามมาเป็นที่สาม 468 คัน รถยนต์นั่งส่วนบุคคลสี่ 452 คัน ส่วนรถทัวร์ และรถโดยสารเดินทางไกลติดแค่อันดับ 5 เกิดอุบัติเหตุ 221 คัน

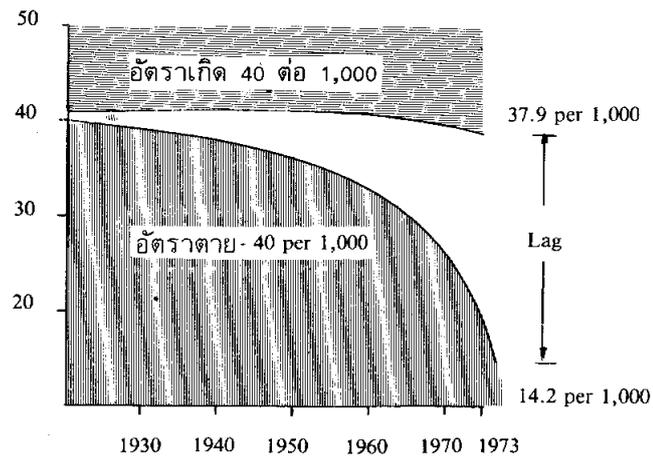
สถิติของตำรวจทางหลวงระบุว่า รถที่เกิดอุบัติเหตุตลอดปี 2528 เหตุแห่งความเสียหายอันดับหนึ่งได้แก่ขับรถเร็วเกินอัตรากำหนด ตามมาด้วยเลี้ยวตัดหน้าระยะกระชั้นชิด อันดับต่อมาด้วยการแซงในที่คับขัน และขับหลับใน นอกนั้นเป็นเหตุอื่น ๆ ที่ไม่มากมายอะไรนัก แต่แม้ทางหลวงในความรับผิดชอบมี 18,000 กม. แต่การปฏิบัติงานจริง ๆ แล้วตำรวจทางหลวงต้องเข้าช่วยดูแลเส้นทางถึงราว 48,000 กม. ด้วยกำลังพลเพียง

พันคนเศษ รถ 480 คัน จำนวนนี้ราว 300 คัน เป็นรถมีอายุตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี นอกนั้น
เกือบ 200 คัน เป็นรถมีอายุกว่า 10 ปีบางคันถึง 20 ปีก็มี แต่ยังจำเป็นต้องทุ้มเข้ามาใช้งาน

พล.ต.ต.ธงชัย ไชยรักษ์ วิศวกรรมเป็นการทั่วไปว่า ขอให้ผู้ใช้รถใช้ถนนรักษา
กฎเกณฑ์การใช้เส้นทางอย่างเคร่งครัด จะช่วยลดความตายและความสูญเสียต่อไปได้
มาก อย่างนี้ที่ท่านกำลังขับรถอยู่ในทางที่ถูกและถูกต้องตามกฎหมายจราจร ขอให้ระลึกว่า
ท่านกำลังใช้ถนนร่วมกับคนบ้าอีกหลายคน ที่อาจบ้าเพราะฤทธิ์ยาม้าหรือด้วยเหตุผล
อื่น ๆ ก็ได้ และหากทุกคนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดแล้วก็เป็นกุศลอย่างสูง ช่วยกันลด
ความตายถวายเป็นหลวงของเราในปีครบ 60 พรรษา คิดว่าไม่มีกุศลใดยิ่งใหญ่เท่าลด
ความตายของมนุษย์ด้วยกันอีกแล้ว

ไทยรัฐ

8 ธ.ค. 2529

ตัวอย่างของวัฒนธรรมล่า (cultural lag)

อัตราการเกิดและอัตราการตายเท่ากัน คือ 40 ต่อ 1,000 ในประเทศกำลังพัฒนา¹

¹ Nortman, Dorothy. Hofstatter, Elizabeth. Population and Family Planning Programs: A Factbook, Reports on Population Planning, 6.2, December 1974.

8. ทักษะคติของบุคคล ต่อ ปัญหาสังคม⁷

นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้จำแนกทัศนคติของบุคคลต่อปัญหาสังคม ไว้เป็น 6 ประเภท คือ⁷

1. *นิ่งเฉย (indifference)* เนื่องจากปัญหาสังคมนั้นไม่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อเขาโดยตรง เช่น ปัญหาการโกงปฎิย นำปฎิยปลอมมาขาย ของพ่อค้า กับชาวนา

ปกติชีวิตประจำวันของคนเราจะมิหน้าที่การงาน ครอบครัว การพักผ่อน คนเราจะสนใจปัญหาสังคมก็ต่อเมื่อปัญหาสังคมนั้น กระทบกระเทือน หรือคุกคามสวัสดิภาพของตนเอง

2. *ยอมรับเคราะห์กรรม (fatalistic resignation)* ถือว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของโชคชตา กรรมเก่า จะนิยมการมีจิตเมตตา การทำบุญทำทาน เพื่อให้จิตใจสบายขึ้น แต่จะไม่แก้ปัญหาล เช่น เมื่อเกิดมีปัญหารอคภัยไข้เจ็บ ความยากจน

3. *เยาะเย้ย (cynicism)* บุคคลประเภทนี้เห็นว่า ปัญหาสังคมเป็นเรื่องของเคราะห์กรรม ไม่ควรนำมาพูดถึง สมควรแล้วที่ผู้รับเคราะห์กรรมจะเป็นเช่นนั้น ไม่ควรที่ผู้ใจบุญจะให้ความช่วยเหลือ เห็นว่าเป็นการทำบุญเอาหน้า

4. *การลงโทษของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ (religious retribution)* ปัญหาสังคมต่าง ๆ เป็นต้นว่า ปัญหาเงินเฟ้อ ข้าวยากหมากแพง สงคราม ถือว่าเป็นการลงโทษของพระเจ้า ที่ในสังคมมนุษย์มีแต่การแก่งแย่งชิงดีกัน จะมีการสวดอ้อนวอน ประกอบพิธีกรรม เพื่อให้สภาพปกติคืนมาโดยเร็ว

5. *อารมณ์อ่อนไหว (sentimentalist)* บุคคลประเภทนี้จะมีอารมณ์รู้สึกสงสารผู้ประสบปัญหาสังคม ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ไม่ได้มองที่สาเหตุ เช่น ให้เงินขอทานที่ใส่เสื้อผ้าขาดวิน โดยไม่ดูว่ามีร่างกายสมประกอบหรือไม่ ไม่ทูลผลภาพหรือพิการ ยังพอล้างตัวเองได้หรือไม่

6. *ทัศนคติแบบสังคมวิทยาศาสตร (social - scientific attitude)* บุคคลประเภทนี้จะวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุแนวทางแก้ไข โดยวิจารณ์ญาณ ความเป็นไปได้

ทัศนคติใน 5 ประเภทแรก ไม่อาจแก้ไขปัญหาสังคมได้

ถ้าในสังคมใด บุคคลมีทัศนคติตามข้อ 6 มีการวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาตามสภาพความเป็นจริง สามารถแก้ไขให้ปัญหาสังคมบรรเทาเบาบางหรือหมดไปได้

9. การวัดความรุนแรงของปัญหาสังคม มีวิธีวัดอยู่ 2 วิธี คือ

1. การวัดแบบ objective

2. การวัดแบบ subjective

1. *การวัดแบบ objective* เป็นการวัดพฤติกรรมที่แสดงออกของคนในสังคมนั้น โดยไม่นำเอาความคิด (idea) หรือความรู้สึกของคนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยใช้วิธีการทางสถิติ

ซึ่งอาจจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เนื่องจากข้อมูลทางสถิติซึ่งสรุปตัวเลขต่าง ๆ ยังไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เช่น ปัญหาการข่มขืน ในบางท้องที่จะมีการแจ้งความในทันที แต่ในบางท้องที่ อยู่ห่างไกลความเจริญและเจ้าทุกข์ไม่ต้องการแจ้งความ อยากให้เรื่องจบแค่นั้น เพื่อผลดีทางสังคมของผู้เสียหาย หรือเพราะไหน ๆ ผู้เคราะห์ร้ายก็ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว

การประเมินผลจากสถิติหรือการตีความ ต้องอาศัยการตีความจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไป เช่น สาเหตุการติดยาเสพติด เด็กวัยรุ่นบางคนติดยาเสพติด เนื่องจากอยากเรียนรู้ อยากทดลอง บางคนถูกชักชวน บางคนโดนขู่บังคับ ซึ่งผู้ติดยาเสพติดจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันไป บางคนติดมาก บางคนติดน้อย คนติดยาเสพติดมาก ๆ จะเกิดอาการเสี้น และลงแดง ใครให้ทำอะไรก็จะปฏิบัติตามนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งยาเสพติด

จากข้อมูลทางสถิติทำให้เราสามารถทราบถึง สิ่งที่กำลังเป็นปัญหาสังคมในปัจจุบัน เช่น สถิติ การลอบสังหาร ซึ่งเกิดจากการขัดผลประโยชน์ ความแค้นเป็นส่วนตัว ซึ่งกระทบกระเทือนสวัสดิภาพของคนในสังคมต้องมีการป้องกันและแก้ไข

2. การวัดแบบ *subjective* เป็นการวัดความรุนแรงของปัญหาสังคมโดยอาศัยค่านิยมและความรู้สึกส่วนตัวเป็นหลัก การวัดแบบนี้ไม่ค่อยสมบูรณ์แบบเนื่องมาจากค่านิยมของคนในสังคมและแนวความคิดจะแตกต่างกันไป เช่น ค่านิยมและแนวความคิดของผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมในต่างประเทศหรือที่นิยมเรียกกันว่านักเรียนนอกจะแตกต่างกับผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมในประเทศ หรือค่านิยมในกลุ่มอาชีพ ระดับการศึกษา

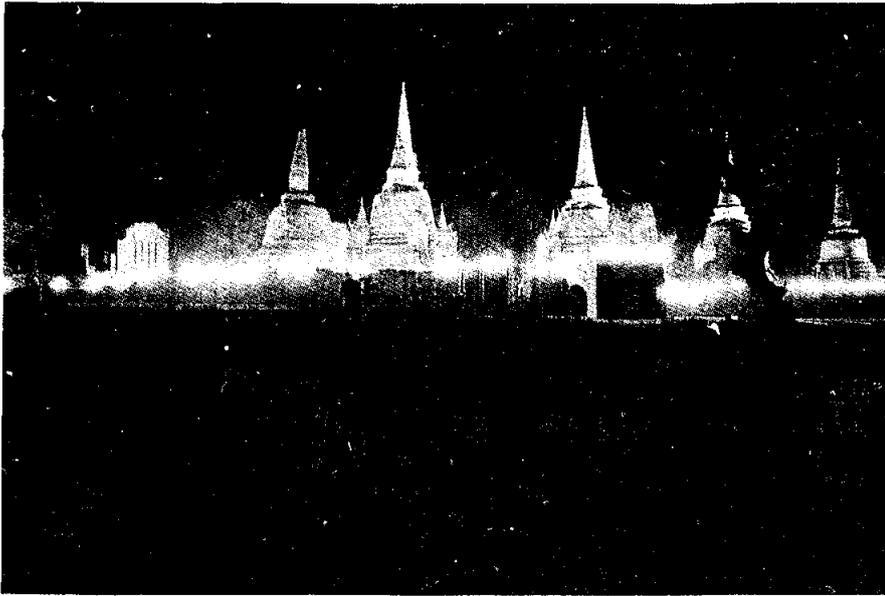
ในการวัดความรุนแรงของปัญหาสังคมนั้น จะพิจารณาจากความกระทบกระเทือนที่คนในสังคมได้รับจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น การข่มขืนแล้วฆ่า อาชญากรรม การโจรกรรม การลอบสังหาร มลภาวะ (ปลาน้ำจืดตายมาก เนื่องจากได้รับสารเคมีจากโรงงานอุตสาหกรรม ในต้นปี 2526) การบุกทำลายโรงงานแทนทาลัม ที่ภูเก็ตและโรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน ฯลฯ

10. แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคม มี 2 แบบ⁸ ได้แก่

1. การแก้ไขแบบย่อย (piecemeal)
2. การแก้แบบรวมถ้วนทั่ว (wholesale)

1. การแก้ไขปัญหาแบบย่อย ได้แก่ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้ผลทันใจเช่นที่ใด มีปัญหาไฟไหม้ น้ำท่วม ก็นำข้าวของไปแจก หรือการนำของไปแจก คนยากจนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนระยะหนึ่งก่อน

2. การแก้ไขปัญหาแบบรวมถ้วนทั่ว เป็นการแก้ไขปัญหาแบบมีการวางแผนล่วงหน้ามาก่อน ได้ผลที่แน่นอน เช่นการแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการฝึกอาชีพ หรือการหาอาชีพเสริมในยามว่าง จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

11. พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สามารถใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้คือ

หลักอริยสัจ 4 ซึ่งได้แก่

1. ทุกข์ - ปัญหาที่ทำให้เกิดความคับข้องใจนั้นคืออะไร
2. สมุทัย - ต้นเหตุแห่งปัญหา หรือต้นเหตุแห่งความทุกข์นั้นได้แก่อะไร
3. นิโรธ - การขจัดปัญหานั้นให้หมดไปทำได้อย่างไร
4. มรรค - การแสวงหาแนวทางที่ทำให้ต้นเหตุแห่งทุกข์นั้นหมดไป

สรุป

ปัญหาสังคม (Social Problems) ปัญหา หมายถึงสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ไม่พึงปรารถนาสิ่งที่ใคร ๆ ไม่อยากให้เกิดขึ้น

สังคม ของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

ปัญหาสังคม หมายถึงภาวะหรือสถานการณ์อันไม่พึงประสงค์ไม่พึงปรารถนาที่ใคร ๆ ไม่อยากให้เกิดขึ้น เมื่อสิ่งนั้น (เช่น การข่มขืนแล้วฆ่า การชิงทรัพย์ การฆ่าตัวตาย) เกิดขึ้นแล้วคนในสังคมจำนวนหนึ่งหรือเกือบจะทุกคนไม่อาจที่จะทนอยู่ในสภาพเช่นนั้นได้ตลอดไป ต้องคิดหาวิธีการร่วมกันที่จะขจัดเสียซึ่งปัญหานั้น ๆ ให้หมดไป (เป็นต้นว่าเราไม่อาจที่จะทนอยู่ในสภาพสังคมที่มีแต่การข่มขืนแล้วฆ่า คนติดยาเสพติด คนเป็นโรคจิต โรคประสาท ต้องหาทางที่จะทำให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ร่วมกัน ปัจจุบันส่วนหนึ่งของการที่มีผู้ติดยาเสพติดหรือเป็นโรคประสาทนั้น สาเหตุหนึ่งก็เนื่องมาจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจรายได้ไม่พอรายจ่าย ทำให้คนหนีปัญหาด้วยการติดยาเสพติดหรือคิดมากจนเป็นโรคประสาทไป)

ในการพิจารณาว่าปัญหาใดจะเป็นปัญหาสังคมหรือไม่นั้น ในสังคมปัจจุบันจะคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค ความยุติธรรม คนที่เกิดมามีน้อยสมควรที่จะได้รับการอนุเคราะห์จากรัฐและสังคมมากกว่าคนมั่งมีได้รับความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในฐานะพลเมืองของประเทศเท่ากันให้บริการต่าง ๆ สามารถเลือกทางเดินแห่งชีวิตหรือตัดสินใจอนาคตของตนเองได้ และคนเราทุกคนควรที่จะได้รับความสุขจากการที่เกิดมาเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

แต่เดิมปัญหาสังคมบางปัญหาจะไม่จัดว่าเป็นปัญหาของคนทั่วไปแต่ถือว่าเป็นการลงโทษของเทพดาฟ้าดิน เนื่องจากผู้ประสบเคยทำความไม่ดีไว้ก่อน เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาโรคจิตโรคประสาท

มีปัจจัยอะไรบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

ปัจจัยนั้นคือ 1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2. สิ่งแวดล้อมทางสังคมบางประการ

3. ความไม่เป็นระเบียบของสังคม

นอกจากนี้ลักษณะของโครงสร้างสังคมบางประการ จะมีส่วนผลักดันให้เกิดปัญหาสังคม โครงสร้างนั้น ได้แก่

1. การขัดกันเองของบรรทัดฐาน

2. สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันทำให้ทุกคนต้องตื่นตัวอยู่เสมอตลอดเวลาในการแสวงหาความก้าวหน้าและประสบการณ์ของชีวิต

3. สถานภาพและบทบาทในสังคมมักจะขัดกันเอง

4. ทุกชีวิตในสังคมปัจจุบันต้องการความเสมอภาคกัน เช่น ลูกจ้างกับนายจ้าง ภรรยา กับสามี ลูกกับพ่อ ลูกศิษย์กับอาจารย์

นักวิชาการทางสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงที่ชื่อ Merton ได้ศึกษาถึงตัวการหรือตัวแปรผันอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมไว้ 2 รูปแบบ โดยตั้งทฤษฎีวิเคราะห์ตัวแปรผันนั้นคือ

1. จุดมุ่งหมายปลายทางหรือเป้าหมายแห่งความสำเร็จ

2. วิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

คนเราส่วนใหญ่จะมีจุดมุ่งหมายของชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ กัน แต่เป้าหมายที่เหมือนกันคือ การประสบความสำเร็จในชีวิตตามแนวทางที่ตัวเองต้องการและสังคมยอมรับมา ใช่ว่าทุกคนจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้ บางคนเรียนไม่สำเร็จปริญญา บางคนล้มเหลวทางการค้า บางคนล้มเหลวในหน้าที่การงานที่ตนคิดใฝ่ฝันไว้ แต่ทุกคนต้องการนำตัวเองไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิต ฉะนั้นจึงมีการปรับตัวในรูปแบบต่าง ๆ กัน

รูปแบบการปรับตัวแยกออกได้เป็น 5 รูปแบบคือ

1. การปฏิบัติตามโลก - ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต เช่น แพทย์ วิศวกร

2. หนีโลก - พบมากในชาวชนบทที่ยากจนแร้นแค้น

3. ทำทนาย - พบมากในนักวิชาการ ผู้มีความรู้ความสามารถ พระ ศิลปิน นักบวช

4. เจ้าระเบียบวิธี - พบมากในหมู่ชนชั้นต่ำที่จะเลื่อนมาเป็นชนชั้นกลาง

5. แหกแนว - พบมากในชนชั้นกลาง ชนชั้นสูง นักค้าฝิ่น อนุภรรยา ผู้รับสินบน

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีเกี่ยวกับการล้าหลังของวัฒนธรรม ซึ่งเจ้าของทฤษฎีเป็นนักวิชาการทางสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงคือ OGBURN การที่วัฒนธรรมทางวัตถุที่ไปเร็วกว่าวัฒนธรรมทางจิตใจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมขึ้น

การวัดความรุนแรงของปัญหาสังคม สามารถกระทำได้ 2 รูปแบบ

1. การวัดแบบ objective เป็นการวัดโดยอาศัยวิธีการทางสถิติ โดยไม่นำเอาความคิดหรือความรู้สึกของคนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

2. การวัดแบบ subjective เป็นการวัดโดยอาศัยความรู้สึกส่วนตัวและค่านิยมเป็นหลัก

ทัศนคติของบุคคลต่อปัญหาสังคม

นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้จำแนกทัศนคติของบุคคลต่อปัญหาสังคม 6 ประเภท คือ

1. นิ่งเฉย
2. ยอมรับเคราะห์กรรม
3. เยาะเย้ย
4. เป็นการลงโทษของสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือพระผู้เป็นเจ้า
5. อารมณ์อ่อนไหว
6. แบบวิทยาศาสตร์ - โดยใช้หลักความเป็นจริงและทำการวิเคราะห์หาแนวทางป้องกันและแก้ไข ที่เหมาะสมตามยุคสมัย และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมได้

ทัศนคติใน 5 ประเภทแรก ไม่สามารถใช้แก้ไขปัญหาสังคมได้

แนวทางการแก้ไขปัญหามีหลักใหญ่ ๆ อยู่ 2 ประการ คือ

1. การแก้ไขปัญหแบบย่อย (piecemeal)
2. การแก้ไขปัญหแบบรวมถ้วนทั่ว (Wholesale)

1.1 การแก้ไขปัญหแบบย่อย เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าระยะสั้น ไม่มีการวางแผนมาก่อน ปัญหาหนึ่ง ๆ อาจเกิดขึ้นได้อีก เช่น การแก้ปัญหาคารขาดแคลน ความยากจน การว่างงาน ด้วยการนำเครื่องอุปโภคไปแจกจ่าย เมื่อข้าวหรือผ้าห่มที่แจกไปแล้วนั้นหมดไปหรือหมดอายุไปตามกาลเวลาก็ต้องนำไปแจกอีก การแก้ไขปัญหแบบนี้เหมาะแก้ปัญหเฉพาะหน้า เช่น การเกิดอุทกภัย วิกฤติต่าง ๆ

1.2 การแก้ไขปัญหแบบรวมถ้วนทั่ว เป็นการแก้ไขปัญหาระยะยาวมีการวางแผนล่วงหน้ามาก่อน และปัญหาต่าง ๆ สามารถที่จะขจัดให้หมดสิ้นไป เช่น การที่จะแก้ปัญหาคความยากจนในสังคมใดสังคมหนึ่งได้นั้นจะต้องพยายามฝึกให้คนในสังคมนั้นมีอาชีพที่มีฝีมือดีพอควร เมื่อเขาสามารถใช้วิชาชีพที่ได้รับการอบรมมาทำงานได้ ปัญหาความยากจนก็จะหมดไป

นักศึกษาสามารถนำแนวทางแก้ไขปัญหามาประยุกต์ใช้กับตนเอง และผู้อื่นในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ไม่ว่ามีปัญหาอะไรในใจก็ตามผู้ศึกษาควรพยายามหัดแก้ไขโดยมีการวางแผนให้รอบคอบเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาอื่น ๆ เกิดขึ้นอีก ยกตัวอย่างเช่น ถ้าลงทะเลเรียนในเทอม 1 28 หน่วยกิต แต่สอบไม่ได้เลยทั้งโดนดุดและต้องเสียเงิน การแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าที่ทำให้เกิดความสบายใจชั่วคราวช่วยยามคือ การไปชมภาพยนตร์ ช็อปปิ้ง โยนโบว์ลิ่ง เล่นบิลเลียด หรือเสพยาเสพติด แต่เมื่อกลับมาแล้วสถานการณ์สอบตกก็ยังคงอยู่ แต่ทำให้สบายใจขึ้นบ้าง วิธีที่ทำให้สบายใจมากขึ้น

ก็คือการพยายามที่จะตั้งปณิธานไม่ให้มีการสอบตกและปฏิบัติตามด้วยการขยันหมั่นเพียรฝึกฝน ตำรา ควรพิจารณาดูว่าเมื่อเทอมที่แล้วเราสอบตกเพราะอะไร พร้อมทั้งเพิ่มความขยันให้มากขึ้น เพื่อความสำเร็จในชีวิต ถ้านักศึกษาหมั่นฝึกหัดทบทวนตำรามีข้อข้องใจสอบถามอาจารย์ผู้สอน ปัญหาการสอบตกจะไม่เกิดขึ้นอีกแน่ ๆ

เนื่องจากเรามีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่สามารถใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้คือ

หลักอริยสัจสี่ ซึ่งได้แก่

1. ทุกข์ - ปัญหานั้นคืออะไร
 2. สมุทัย - ต้นเหตุแห่งปัญหาที่สามารถแก้ไขได้
 3. นิโรธ - การขจัดปัญหานั้นให้หมดไป
 4. มรรค - การแสวงหาแนวทางที่ทำให้ต้นเหตุแห่งทุกข์หมดไป
- ซึ่งจะใช้ได้กับทุกเหตุการณ์

ในการศึกษาปัญหาสังคมนั้น จุดประสงค์สำคัญอันหนึ่งของผู้บรรยายคือ จะพยายามเน้นให้นักศึกษาสามารถนำหลักวิชาการมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากปัญหาสังคมเป็นสิ่งที่เราต้องประสบอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน การรู้จักนำหลักวิชาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์สุขในชีวิตประจำวัน จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะก่อนที่จะเรามีข้อเสนอแนะหรือแก้ไขปัญหาสังคมหรือให้คนอื่น ๆ นั้น เราควรที่จะแก้ไขปัญหานั้นหรือทำจิตใจตัวของเราเองให้สบายมิให้มีจุดบกพร่องได้เสียก่อน

คำถามท้ายบท

1. ปัญหาสังคมคืออะไร
2. แนวทางการแก้ไขปัญหามีกี่ประการ อะไรบ้าง
3. ท่านเข้าใจถึงทฤษฎีพฤติกรรมผิดสังคมอย่างไรบ้าง
4. ทฤษฎีความล้าหลังทางวัฒนธรรม มีสาระอย่างไร
5. ทศนคติของบุคคลต่อปัญหาสังคม มีกี่รูปแบบ อะไรบ้าง
6. การวัดความรุนแรงของปัญหาสังคม จะกระทำได้อย่างไร

แบบทดสอบ ปรนัย

ข้อใดไม่ใช่ปัญหาสังคม

1) มลภาวะ	2) สมอกล่อง
3) สมอกลไหล	4) ข้อ 2, 3
5) ผิดทั้งหมด	

เชิงอรรถ

¹บรรพต วีระลัย, สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา (กทม.: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520).

ประสาธ หลักศิลา, ปัญหาสังคม (กทม.: ก้าวหน้า, 2508).

สุพัตรา สุภาพ, ปัญหาสังคม (กทม.: ไทยวัฒนาพานิช, 2525).

อานนท์ อาภาภิรมย์, ปัญหาสังคม (กทม.: โอเดียนสโตร์, 2520).

ณรงค์ เล็งประชา, ปัญหาสังคม (กทม.: อักษรบัณฑิต, 2525).

ผะอบ นะมาตร์, ปัญหาสังคม (กทม.: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524).

เต็มศักดิ์ สุวรรณประเทศ, ปัญหาสังคม (พิษณุโลก : วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม, 2522).

สุวิทย์ รุ่งวิสัย, ปัญหาสังคม (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2523).

อดุลย์ ตันประยูร, ปัญหาสังคม (อยุธยา : วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา, 2524).

สุมนัส จิตพิทักษ์, ปัญหาสังคม (สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2523).

² Earl Raab and Gertrude J Selznick, Social Problems. New York: Harper & Row, 1985.

³ Paul B. Horton, Gerald R. Leslie, The Sociology of Social Problems, Prentice - Hall, Inc., 1985.

⁴ประสาธ หลักศิลา, ปัญหาสังคม (กทม.: ก้าวหน้า, 2508).

⁵ Robert K. Merton, Social Theory and Social Structure, The Free Press: New York, 1957, p. 140.

⁶ Otis Dudley Duncan, ed., William Ogburn on Culture and Social Change. Chicago : University of Chicago Press, 1964.

⁷ Horton & Leslie, op. cit., pp. 15 - 21.

⁸บรรพต วีระลัย, สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา (กทม.: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520).

บรรณานุกรม

- ณรงค์ เสียงประชา. ปัญหาสังคม. กทม. : อักษรบัณฑิต, 2525.
- เต็มศักดิ์ สุวรรณประเทศ. ปัญหาสังคม. พิษณุโลก : วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม, 2522.
- บรรพต วีระสัย. สังคมวิทยา - มานุษยวิทยา. กทม. : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- ประสาท หลักศิลา. ปัญหาสังคม. กทม. : ก้าวหน้า, 2508.
- ผะอบ นะมาตร์. ปัญหาสังคม. กทม. : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524.
- สุพัตรา สุภาพ. ปัญหาสังคม. กทม. : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. ปัญหาสังคม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2523.
- สุนันต์ จิตพิทักษ์. ปัญหาสังคม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2523.
- อดุลย์ ตันประยูร. ปัญหาสังคม. อุดรฯ : วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา, 2524.
- อานนท์ อาภาภิรมย์. ปัญหาสังคม. กทม. : โอเดียนสโตร์, 2520.

Bibliography

- Cosir, Lewis A. Rosenberg Bernard. Sociological Theory : A Book of Readings, New York : Macmillian, 1964.
- Duncan, Otis D., ed. William Ogburn of Culture and Social Change. Chicago : University of Chicago Press, 1964.
- Feagin, Joe R. Social Problems : A Radical Power - Conflict Perspective. N.J. : Prentice Hall, 1982.
- Glick. Leonard and Hebding, Daniel E. Introduction to Social Problems. Mass. Addison - Wesley, 1980.
- Horton, Paul B. Leslie, Gerald R. The Sociology of Social Problems. Prentice Hall Inc. 1985.
- Merton, Robert K. Social Theory and Social Structure. The Free Press : New York, 1957.
- Raab, Earl. and Gertrude J. Selznick. Major Social Problems. Evanston 111 : Row, Peterson 1959.
- Sullivan, Thomas J. Social Problems : Divergent Perspectives. New York : Wiley, 1980.
- Suran, Bernard G. Oddballs : The Social Maverick and the Dynamics of Individuality. Chicago : Nelson Hall, 1978.